

MAHEPÕLLUMAJANDUS EESTIS
ORGANIC FARMING IN ESTONIA

Toimetanud Airi Vetemaa, Merit Mikk
Tõlkinud Ea Greenwood, Steven Greenwood
Fotod Merit Mikk, Airi Vetemaa, Urmas Visse
Täname Eve Ader, Egon Palts, Urmas Visse
Kujundanud Hele Hanson-Penu / Triip
Trükitud AS Folger Art
Koostanud Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Välja andnud Põllumajandusministeerium

Edited by Airi Vetemaa, Merit Mikk
Translated by Ea Greenwood, Steven Greenwood
Photos by Merit Mikk, Airi Vetemaa, Urmas Visse
Special thanks to Eve Ader, Egon Palts, Urmas Visse
Design by Hele Hanson-Penu / Triip
Printed by Folger Art Ltd
Compiled by Estonian Organic Farming Foundation
Published by Ministry of Agriculture, Republic of Estonia

ISBN 978–9985–9829–4–5

Tallinn 2007

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Mis on mahe- ehk ökoloogiline põllumajandus?	5
Mahepõllumajanduse areng Eestis.....	7
Mahepõllumajanduslik taimekasvatus	14
Mahepõllumajanduslik loomakasvatus.....	16
Mahetoidu töötlemine	18
Mahetoidu turustamine.....	20
Õigusaktid.....	22
Kontroll.....	23
Märgistamine	25
Mahepõllumajanduse arengukava	27
Mahepõllumajanduse toetus	29
Kontaktid.....	31

Contents

Introduction.....	4
What is organic farming?	6
Development of organic farming in Estonia	9
Organic plant production	15
Organic animal husbandry.....	16
Processing of organic food.....	18
Organic food in the marketplace	21
Legal acts.....	22
Control.....	24
Labelling.....	25
Organic farming action plan.....	28
Organic farming support.....	30
Contacts.....	31

Sissejuhatus

Mahepõllumajandus on üha populaarsem kogu maailmas. 2005. aastal oli maailma mahepõllumajandusliku maa pindala 31 miljonit hektarit ja mahetootjate arv 650 000, sellest Euroopas oli 7 miljonit hektarit ja 190 000 tootjat. Maailma maheturu mahuks hinnati ligi 450 miljardit krooni.

Mahetoidu ostueelistuse peamiste põhjustena nimetavad tarbijad eelkõige, et mahetoit on tervislik, maitsev ja GMO-vaba ning mahetootmine keskkonnasõbralik ja tagab loomade heaolu.

Eestis on kiiresti laienenud eelkõige mahepõllumajanduslik taim- ja loomakasvatus. Mahemaa pind on võrreldes 2000. aastaga suurenenud kaheksa korda. Paraku pole töötlemine ja turustamine suutnud tootmise kasvuga sammu pidada. Mahesektori laienemist toetavad Eesti mahepõllumajanduse arengukava ja maaelu arengukava aastateks 2007–2013.

Introduction

Organic farming is growing in popularity everywhere in the world. There were 31 million hectares of organic land and 650,000 organic producers in the world in 2005. Out of this 7 million hectares and 190,000 farmers were in Europe.

World organic market size was estimated to be close to 30 billion EUR.

Consumers identify several intersecting reasons for preferring organic products over conventional. Organic food is regarded as more healthy and tasty, and more likely to carry a guarantee of safety such as being GMO-free or non-irradiated. Many consumers regard the purchasing of organic products as a way to contribute to environmental protection and animal welfare.

In Estonia, organic land has expanded by eight times since 2000, but processing and marketing has not kept up with this growth. The Estonian Organic Farming Action Plan 2007–2013 and the Estonian Rural Development Plan 2007–2013 will contribute to the expansion of the organic sector in Estonia.

Mis on mahe- ehk ökoloogiline põllumajandus?

Mahe- ehk ökoloogiline põllumajandus on loodushoidlik tootmisviis, mis põhineb tasakaalustatud aineringsel ja kus rõhuasetus on kohalikel taastuvatel ressurssidel. Mahepõllumajandusettevõtte majandamisel on põhimõtteks toimida kooskõlas loodusega, mitte looduse arvel.

Mahetootmises:

- ei kasutata sünteetilisi väetisi ja pestitsiide (herbitsiide, fungitsiide ja insektitsiide) ega geneetiliselt muundatud organisme (GMO);
- säilitatakse ja suurendatakse mullaviljakust, andes mulda piisavalt orgaanilist ainet, soodustades mulla bioloogilist aktiivsust ning harides seda sobivate meetoditega optimaalsel ajal. Toitainetega varustamiseks kasutatakse liblikõieliste poolt seotud lämmastikku ja orgaanilisi väetisi, minimeeritakse toitainete kadu;
- kasutatakse valdavalt ennetavaid, looduslikel protsessidel põhinevaid umbrohu, haiguste ja kahjurite tõrje meetodeid. Rakendatakse sobivaid külvikordi, kasvatatakse kahjustuskindlamaid sorte, soodustatakse kahjustajate looduslike vaenlaste (nt röövtoidulised putukad) esinemist. Vajadusel kasutatakse ka otsese tõrje meetodeid (nt mehaaniline umbrohutõrje, biotõrje);
- pööratakse suurt tähelepanu loomade heaolule. Loomad saavad loomulikult käituda (nt sead tuhnida, kanad siblida), pääseda karjamaale või välialale ja süüa mahesööta. Hormoonpreparaate kasvu ja toodangu suurendamiseks ning sünteetilisi ravimeid haiguste ennetamiseks ei kasutata. Loomade arv hoitakse tasakaalus põllumajandusmaa suurusega;
- säilitatakse ja soodustatakse elustiku mitmekesisust kui tootmisprotsessi olulist tuge;

Mahetootmisega alustamise järel rakendub üldjuhul kaheaastane üleminekuaeg, mil tuleb järgida mahepõllumajanduse nõudeid, kuid oma toodangut veel mahetootena märgistada ei saa.

Mahetoidu töötlemisel on kasutada lubatud lisaainete loetelus vaid väike hulk aineid. Sünteetiliste lõhna- ja värvainete, GMOde ja ioniseeriva kiirguse kasutamine lubatud ei ole.

What is organic farming?

Organic farming is a nature preserving production method which is based on balanced natural cycles and where the emphasis is placed on using local renewable resources.

The key characteristics of organic farming are:

- synthetic fertilizers and pesticides (herbicides, fungicides and insecticides) or genetically modified organisms (GMOs) are not used;
- soil fertility is preserved and increased by maintaining organic matter levels, encouraging soil biological activity and using appropriate farming methods at the optimal time. Nutrients are provided by the biological nitrogen fixation action of legumes as well as effective recycling of organic material including crop residues and livestock manures;
- weed, disease and pest control relies primarily on preventive and natural methods; appropriate crop rotations are practised, resistant varieties are grown, natural predators are encouraged. If necessary, direct measures are used like mechanical weeding, etc.;
- animal welfare is important; the conditions are provided for natural behaviour, having access to grassland or outdoor areas, eating organic fodder. Hormone preparations for growth and synthetic preparations to prevent disease are not used. The number of animals kept is balanced with the size of the land;
- biological diversity is preserved and enhanced as much as possible;

The farmer has to go through a two year conversion period after starting organic farming; during this period the produce from the farm cannot be labelled organic.

In processing of organic food only a few additives are allowed; synthetic flavourings, GMO-s and irradiation are not permitted in organic processing.

Mahepõllumajanduse areng Eestis

Eestis sai mahepõllumajandus alguse Eesti Biodünaamika Ühingu (EBÜ) moodustamisega 1989. aastal. EBÜ töötas ülemaailmse mahepõllumajandusorganisatsiooni IFOAM standardite alusel välja Eesti esimesed ökoloogilise põllumajanduse standardid ja võttis kasutusele kaubamärgi ÖKO. 90-ndate alguses loodi mitu maakondlikku (Saare-, Lääne- ja Viljandimaal) mahetootjate organisatsiooni ja Kagu-Eestis piirkondlik organisatsioon. Ühekümnendate keskel mahepõllumajanduse areng mõnevõrra vaibus.

Uue tõusu alguseks saab lugeda aastat 1997, kui võeti vastu esimene mahepõllumajanduse seadus. Aktiivselt hakkas mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsema Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus, kes korraldab koolitusi, annab välja infomaterjale ja viib ellu arendusprojekte.

2000. a asutati Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, kes on samuti aktiivselt mahepõllumajanduse edendamise tegele- nud. Samal aastal loodi Põllumajandusministeeriumis keskkon- nabüroo, kes vastutas ka mahepõllumajanduse valdkonna eest. 2004. aastast alates tegeleb selle valdkonnaga taimetervise osa- konna mahepõllumajanduse büroo.

2003. aastal loodi esimene ja seni ainus mahetootjate ühistu TÜ Eesti Maheliha. Nagu nimigi ütleb, oli ühistu esialgne eesmärk tuua turule kodumaine maheliha. Selle eesmärgi saavutamisele ollakse üsna lähedal alles praegu. Töö käigus ühistu visioon laie- nes, tegelema hakati ka teiste tootegruppidega (teraviljatooted, köögi- ja puuvili) ning ligi 70 liikmega ühistu nimi on nüüd TÜ Eesti Mahe.

Viimastel aastatel on loodud mitu uut kohalikku tootjaorganisat- siooni (Saare-, Hiiu-, Harju- ja Pärnumaal).

2006. aasta juulis asutasid aktiivselt tegutsevad maheorganisat- sioonid Mahepõllumajanduse Koostöökogu, kelle eesmärk on ühiselt seista mahepõllumajanduse hea käekäigu eest. Asuta- jaliikmed on MTÜ Eesti Biodünaamika Ühing, TÜ Eesti Maheliha, Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, MTÜ Harju Mahetoot- jate Ühing, MTÜ Hiiumahe, MTÜ Läänemaa Mahetootjate Selts, MTÜ Saare Mahe ja MTÜ Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus. 2007. aastal lisandus koostöökogusse uus, vastasutatud organi- satsioon MTÜ Pärnu Mahe.

Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus ja Eesti Biodünaamika Ühing kuuluvad ka ülemaailmsesse mahepõllumajandusorgani- satsiooni IFOAM.

Infot mahepõllumajanduse kohta saab mitmest allikast. Põllumajandusministeeriumi ja Euroopa Liidu toetusel on ilmunud mahetootmise ja -turustamise trükiseid, koostajateks peamiselt Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus ja Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus. Neist viimane annab 1996. aastast välja ajakirja „Mahepõllumajanduse leht“, mida on viimastel aastatel toetanud Põllumajandusministeerium.

Mahetootjatele pakutakse tasuta koolitusi. Neil, kes taotlevad mahetoetust, on koolitusel osalemine kohustuslik.

Tootjad saavad pöörduda ka mahenõustajate poole, töötlemisnõustajaid kahjuks ei ole.

Mahetootmise teadusuuringuid on Eestis tehtud üsna vähe. Sellega on peamiselt tegelenud Põllumajandusuuringute Keskus, Eesti Maaülikool, Jõgeva Sordiaretuse Instituut ja Eesti Maaviljeluse Instituut.

Mahetootmine on laienenud tempokalt (joonised 1 ja 2), üks põhjusi on alates 2000. aastast makstav hektaritoetus. 2007. aastal on mahepõllumajandusliku maa pindala ligi 80 tuhat hektarit (üle 9% kogu põllumajandusmaast) ning mahetootjaid üle 1200. Maheettevõtted on aasta-aastalt suurenenud, nende keskmine mahepõllumajandusmaa pind on 67 hektarit. Eesti suurimate maheettevõtete pindala ulatub üle 800 hektari.

Mahetootjate arvu poolest on esikohal Võrumaa, mahemaa pindala poolest aga Saaremaa. Mahetootmine on levinum veel Viljandi-, Hiiu- ja Läänemaal (joonised 3 ja 4). Kõige suurem on mahepõllumajandusmaa osakaal Hiiumaal, kus see moodustab kogu põllumajandusmaast ligi kaks kolmandikku.

Võrreldes tootmisega on mahetöötlemise ja -turustamise areng olnud tagasihoidlikum. 2007. aasta oktoobris oli mahepõllumajanduse registris 20 töötajat. Mahetooted jõuavad ostjateni peamiselt otsemüügi ja mõne ökopoe kaudu, üksikud tooted on müügil tavapoodides. Tarbijate huvi mahetoitu osta on aga tuntavalt suurenenud. Loodetavasti saavad ka mahetöötlemine ja -turustamine lähiajal hoogu juurde ning mahetoit jõuab kõigi soovijateni. Selline on ka 2007. aastal kinnitatud Eesti mahepõllumajanduse arengukava põhieesmärk.

Development of organic farming in Estonia

The development of Estonian organic farming began in 1989, when the Estonian Biodynamic Association (EBÜ) was founded. The Association used IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) standards to work out the first Estonian organic agriculture standards and started to use the trademark „ÖKO“. In the beginning of the 90's regional organic organization in South-East Estonia and several local organic organizations (in Võrumaa, Saaremaa, Läänemaa and Viljandimaa) were founded. In the middle of the 90's the development slowed down somewhat.

The year of 1997, when the first Estonian Organic Farming Act came into force, can be seen as the beginning of a new phase of development. The Centre for Ecological Engineering started actively organizing educational events, published informational brochures and brought to life development projects.

In 2000 the Estonian Organic Farming Foundation was created and has been very active in developing organic farming.

The Agri-Environment Bureau was founded in the Ministry of Agriculture in 2000. The bureau was responsible for the oversight of organic farming. From 2004 the Organic Agriculture Bureau of Plant Health Department assumed oversight responsibilities.

The first (and still the only) organic producers cooperative was founded in 2003, called Eesti Maheliha (Estonian Organic Meat). As the name suggests, the initial aim of the cooperative was to bring into the marketplace local organic meat products. This aim is now close to being realized. In the course of time the union's vision widened and they started to include other food groups (grain products, vegetables and fruit). With a current membership of nearly 70, the organization has been renamed Eesti Mahe (Estonian Organic) in 2007.

Recent years have seen the creation of several new local production organisations – in Saaremaa, Hiiumaa, Harjumaa and Pärnumaa.

In July 2006, eight organic farming organisations founded the Platform of Estonian Organic Farming Organisations, the main aim of which is to develop organic farming sector. All the active Estonian organic farming organisations took part in founding the platform: the Estonian Biodynamic Association, the Estonian Organic Meat, the Estonian Organic Farming Foundation, Harju Organic Farmer's Association, Hiiu Organic, Läänemaa Organic Farmers' Society, Saare Organic and the Centre for Ecological Engineering. The newly founded Pärnu Organic joined the platform in 2007.

The Estonian Organic Farming Foundation and The Estonian Biodynamic Association are also members of international organic farming organization IFOAM.

Information about organic farming can be found from many sources. With the support of the Ministry of Agriculture and the European Union several publications about organic production and marketing have been published, mainly put together by the Estonian Organic Farming Foundation and the Centre for Ecological Engineering. The latter organisation has also been publishing a quarterly organic magazine „Mahepõllumajanduse leht“ since 1996, recently with the support of the Ministry of Agriculture.

Organic producers are offered free courses. For those who apply for organic farming support money it is mandatory to take part in the course.

Producers can reach out for help from organic advisors, but unfortunately there are no advisers for processors.

Very little scientific research has been conducted in the organic arena in Estonia. The few studies that exist have been carried out by the Agricultural Research Centre, the Estonian University of Life Sciences, the Jõgeva Plant Breeding Institute and the Estonian Research Institute of Agriculture.

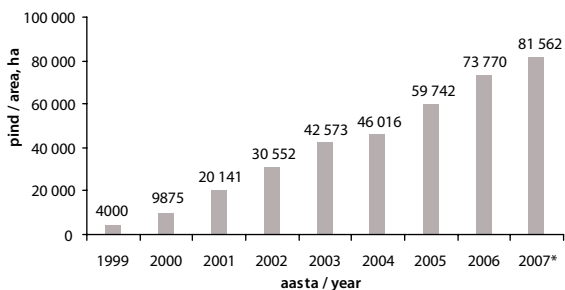
Organic production has grown rapidly (figure 1 & 2), one of the reasons being the financial support given per organic hectare since the year 2000. By 2007 organic land (ca 80 000 ha) was 9% of all agricultural land in use, with more than 1200 organic producers. The size of organic farmland has expanded from year to year, to an average area of 67 hectares. Estonia's largest organic farm has over 800 hectares of land.

The largest number of organic producers is in Võrumaa, but the largest amount of organic land is in Saaremaa. Organic farming is also widespread in Viljandimaa, Hiiumaa and Läänemaa (figure 3). In Hiiumaa nearly two third of all agricultural land is organic.

In comparison to production, the organic processing and marketing development has been modest. By October 2007 the organic farming register had total of 20 organic processors.

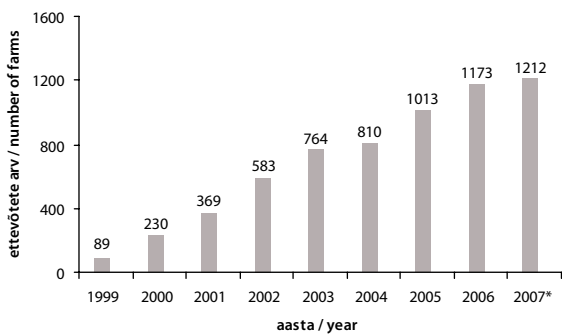
Organic products reach consumers mostly via direct sales and specialist organic shops, a few products are on sale in conventional stores. Consumer interest to purchase organic food has increased considerably. The areas of organic processing and marketing will undoubtedly develop soon, making organic food much more widely available, and this is a main aim of the Organic Farming Action Plan 2007–2013.

Joonis 1. Mahepõllumajandusmaa pindala 1999–2007
Figure 1. Area of organic land 1999–2007

*esialgsed andmed / preliminary data

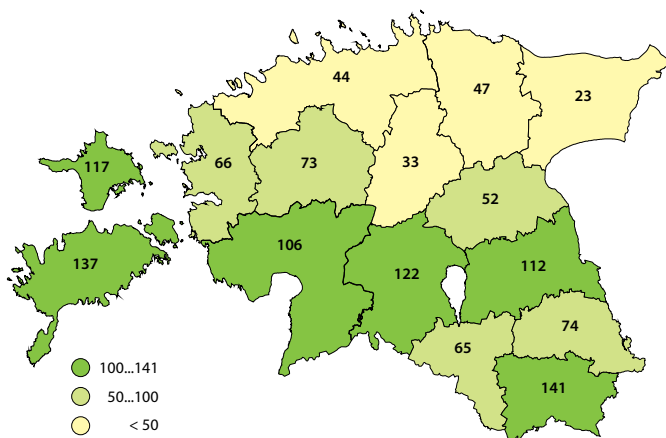
Joonis 2. Maheetootjate arv 1999–2007
Figure 2. Number of organic farms 1999–2007

*esialgsed andmed / preliminary data

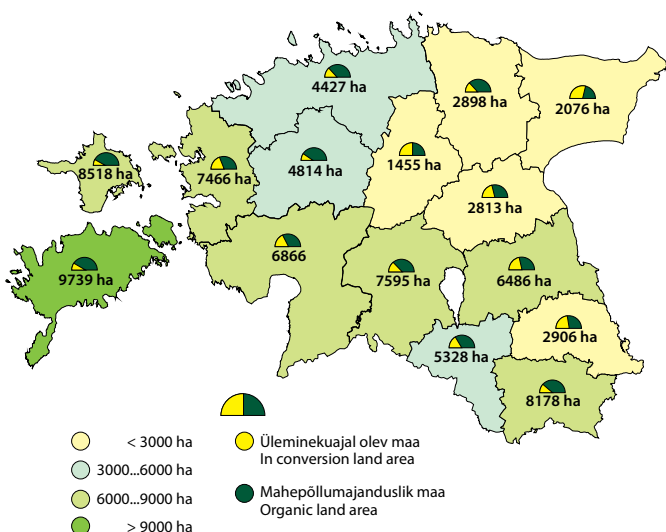
Joonis 3. Mahetootjate paiknemine Eestis maakonniti (TTI andmed, oktoober 2007)

Figure 3. Location of organic farms and organic land by counties in Estonia (Data of PPI, Oct, 2007)

Joonis 4. Mahepõllumajandusmaa paiknemine Eestis maakonniti (TTI andmed, oktoober 2007)

Figure 4. Location of organic land by counties in Estonia (Data of PPI, Oct, 2007)

Tabel 1. Mahepõllumajanduslik taimekasvatus Eestis 2006–2007
(Mahepõllumajanduse register)

Table 1. Organic plant production in Estonia in 2006–2007
(Organic farming register)

	2006	2007*		
	KOKKU / TOTAL	KOKKU / TOTAL	s.h / incl.	
			üleminekuajal/ in conversion	Üleminekuaja läbinud / converted
	ha	ha	ha	ha
Põllumaa / Arable land	59 413	66 574	21 293	45 281
Teravili / Grain	8 520	9 925	3 235	6 690
Kaunvili / Pulses	149	135	57	78
Tehnilised kultuurid / Industrial crops	312	366	216	150
Kartul / Potatoes	241	213	33	180
Avamaa köögivilid / Field vegetables	58	45	6	39
Maasikas / Strawberries	37	34	9	25
Söödajuurvili / Root vegetables for fodder	6	4	1	3
Ühe- ja mitmeaastased heintaimed / Grasslands	48 276	54 328	17 120	37 208
Maitse- ja ravimtaimed / Herbs	151	137	82	55
Katmikkultuurid / Greenhouses	0,6	1	0,3	0,6
Haljasväetistaimed / Green manure	93	75	20	55
Mustkesa / Black fallow	1 567	1 310	513	797
Puuvilja- ja marjaaed / Orchards	1 146	1 201	583	618
Astelpaju / Sea-buckthorn	523	546	323	223
Viljapuuad / Fruits	406	402	107	295
Marjaaed / Berries	216	252	154	98
Puukool / Nursery	1	1	0	1
Looduslik rohumaa / Natural grassland	11 832	11 441	2 195	9 246
Kasutamata põllu- majandusmaa / Unused agricultural land	497	349	65	284
Põllumajandusmaa kokku / Total agricul- tural land	72 887	79 565	24 136	55 429
Karjatatav mittepõl- lu-majanduslik maa / Grazed non-agricultural land	883	1 997	627	1370
Maa kokku	73 770	81 562	24 763	56 799

*esialgsed andmed / preliminary data

Mahepõllumajanduslik taimekasvatus

2006. aastal oli Eestis 73 770 hektarit mahepõllumajanduslikku maad. 2007. aastal suurenes mahemaa pind esialgsetel andmetel 81 562 hektarini, millest üleminekuaja oli läbinud 56 779 ha (70%).

Mahepõllumajanduslikku taimekasvatust iseloomustab rohu- maade suur osatähtsus – 83%. Eesti pole sellega unikaalne, nii on see paljudes riikides.

Maheteravilja kasvatati 2006. aastal 8520 hektaril, selle pind suurenes kahe aastaga (võrreldes 2004. a) 57%. Kõige rohkem kasvatatakse kaera ja otra (67% teraviljade pinnast), mis lähevad põhiliselt loomasöödaks. Teraviljadest on suurim nõudlus speltanisu järele, millest valmistatud jahu ja helbed on minev kaup. Seda kasvatati aga vaid 13 hektaril.

Peaaegu kuus korda on võrreldes 2004. aastaga suurenenud tehniliste kultuuride (eelkõige rapsi) kasvupind. Tuleb aga arvestada, et tehnilisi kultuure kasvatatakse ikka veel väga vähe, nende pind oli 2006. aastal 312 hektarit.

Kahjuks ei ole Eestis maheköögiviljakasvatus viimastel aastatel laienenud, kuigi praegune toodangu maht ja valik nõudlust rahuldada ei suuda. Oma osa etendavad siin maheköögivilja väike saagikus ja rohke käsitsitöö.

Võrreldes 2004. aastaga on vähenenud kartuli (14%) ja maasika (12%) kasvupinnad.

Viljapuuaedades on valdavalt õunapuud, pisut on ka ploome ja kirsse. Marjakultuuridest väärib eraldi nimetamist astelpaju, mille pind suurenes kahe aastaga pea kolm korda (2006. a 523 ha). Esimesed maheastelpaju tooted on juba ka müügil.

Maitse- ja ravimtaimede kasvupinnast moodustab suurema osa köömen ja valge sinep. Maitse- ja ravimtaimi korjatakse ka kontrollitud mittehavitavate aladelt. 2006. aastal oli selliseid alasid 223 hektarit, sealt korjatavate taimede nimekirjas oli 82 liiki.

Organic plant production

In 2006 there was 73 770 ha of organic agricultural land in Estonia. Preliminary data for 2007 suggests that organic agricultural land has increased to 81 562 ha, out of which 56 779 ha (70%) had gone through the conversion period.

As characteristic of organic agriculture, large areas were grassland (83%). This is not unique to Estonia and is found in many countries.

8520 ha were covered by organic grains, showing a growth of 57% in two years (compared to 2004). The most popular crops were oats and barley (67% of total area covered by grain), which were mostly grown for animal feed. Spelt wheat (the most sought after grain by consumers, especially as flour or flakes) was grown in 13 ha only.

The area covered by industrial crops (mostly oil seed rape) enlarged almost six times in two years. At the same time the amount of organic industrial crops grown is still very small – in 2006 it was only 312 ha.

Unfortunately, organic vegetable growing has not expanded, and the current quantity and selection of vegetables is not enough to meet the consumer demand. Small yields and the large amount of handwork required are significant factors.

In comparison to 2004 the area where potatoes and strawberries were grown has decreased by 14% and 12% respectively.

The most popular fruits grown are apples. Plums and cherries are grown as well. It is worth noting that among berry species the area of sea-buckthorn has nearly tripled in two years (523 ha in 2006). The first organic sea-buckthorn products are already for sale.

Cumin and white mustard take up the largest area of culinary and medicinal plants. Herbs are picked also from uncultivated organic land, 82 plant species from 223 ha of land in 2006.

Mahepõllumajanduslik loomakasvatus

Maheloomakasvatusega tegeleb ligi kaks kolmandikku maheetootjatest. Kasvatatakse eelkõige lambaid (2006. a 20 723) ja veiseid (14 255). Viimastel aastatel ongi laienenud just lamba- ja lihaveisekasvatus, teiste loomade arv on püsinud enam-vähem sama. Maheloomi on kõige arvukamalt Hiiumaa ja Saaremaal.

Väärrib märkimist, et kõigist Eesti lammastest moodustasid tervelt kolmandiku mahelambad. Rohkem kui 100 lambaga ettevõtteid oli 2006. aastal 61. Kõige rohkem on mahelambaid Saaremaal – ligi neljandik Eesti mahelammastest.

Lihaveise ammlehmi pidas 161 tootjat, rohkem kui 20 ammlehma oli 32 tootjal. Kõige suurem kari asus Raplamaal (105 ammlehma). Maakonniti oli kõige rohkem lihaveise ammlehmi Hiiumaal (350), Läänemaal (326) ja Võrumaal (267). Lihaveiseid oli 2006. aastal kokku 6279.

Mahetootjate piimakarjad on enamasti väikesed. Suurimad neist asuvad Võru- (282 lüpsilehma) ja Harjumaal (208 lüpsilehma), veel kahes karjas on üle 100 lüpsilehma. Rohkem kui 20 lüpsilehmaga karju oli kokku vaid 37. Lüpsilehmi peeti 293 talus. Maakonniti oli lüpsilehmi kõige rohkem Saaremaal (501), Viljandimaal (428) ja Hiiumaal (406). Mitmed piimakarjakasvatajad on üle minemas lihaveisekasvatusele või plaanivad seda.

Teisi loomaliike kasvatatakse üsna vähe (tabel 2). Sead ja kodulinnud on enamasti omatarbeks. Mahemune müüvad vaid üksikud tootjad, kuigi nõudlus nende järele on suur.

Mahemesindus pole viimastel aastatel eriti laienenud. Selliseid asukohti, kus mahenõuete kohaselt 3 km raadiuses oleks vaid mahemaa või looduslikud alad, pole just kerge leida.

Organic animal husbandry

Nearly two thirds of organic farmers in Estonia keep animals. Foremost are sheep (20723 in 2006) and cattle (14255 animals). Latterly the numbers of those species have grown; other species have stayed about the same. The largest number of organically reared animals is in the islands of Hiiumaa and Saaremaa.

It is remarkable that one third of all sheep in Estonia are organic. There were 61 enterprises with more than 100 sheep in 2006. Nearly one quarter of organic sheep are kept in Saaremaa.

Beef suckler cows were kept by 161 farmers. There were 32 farms with herds of 20 or more animals; the largest single herd was in Raplamaa (105 suckler cows). The three counties with the largest numbers of suckler cows are: Hiiumaa (350), Läänemaa (326) and Võrumaa (267). All together there were 6278 beef cattle animals in 2006.

Usually organic dairy farms are small. The largest herds are in Võrumaa (282 cows) and Harjumaa (208 cows), apart from these there are two more herds with over 100 cows in them. There were only 37 farms that kept more than 20 cows. All together 293 farms had cows. Comparing counties we see that Saaremaa was leading with 501 cows, followed by Viljandimaa (428) and Hiiumaa (406). Several dairy cattle farmers are planning or are in the process of changing over to beef farming.

Other animals are kept in quite a small numbers (table 2).

Poultry and pigs are kept mostly for own consumption. Only a few farmers sell organic eggs although the demand is high.

The number of organic bee-keepers has not increased during last years. It is not easy to find the areas fulfilling the organic requirement demanding natural or organic areas in 3 km radius around the hives.

Table 2. Maheloomade arv 2006–2007 (Mahepõllumajanduse register)

Table 2. Number of organic animals in 2006–2007 (Organic farming register)

	2006	2007*		
	KOKKU / TOTAL	KOKKU / TOTAL	s.h / incl.	
			üleminekuajal/ in conversion	Üleminekuaja läbinud / converted
Veised / Cattle	14 255	16 416	2 177	13 969
s.h lüpsilehmad / incl. milking cows	3 230	3 091	329	2 762
s.h lihaise ammlehmad / incl. suckler cows	2 134	2 823	325	2 498
Lambad / Sheep	20 723	27 987	8 541	19 446
Kitsed / Goats	558	395	72	578
Hobused / Horses	1 410	1 646	237	1 409
Sead / Pigs	434	297	48	249
Kodulinnud / Poultry	5 037	4 659	380	4 279
s.h munakanad / incl. laying hens	3 934	2 908	269	2 639
Küülikud / Rabbits	483	317	53	264
Mesilased (perede arv) / Hives	331	322	10	312
Muud / Other	1	7	6	1

*esialgsed andmed / preliminary data

Mahetoidu töötlemine

2007. aasta oktoobris oli Eestis registreeritud 20 mahetöötlemisettevõtet. Suurem osa neist valmistavad nii mahe- kui ka tava- toodangut. Vaid mahetooteid valmistavad peamiselt oma toorainet kasutavad mahetalud.

Töötlejate vähesus on mahetoidu kättesaadavuse peamisi takistusi. Enamasti peavad suured tööstused mahetoorme koguseid ja maheturgu veel liiga väikeseks, logistikat kalliks ning kahe tootmissuuna (mahe ja tava) ühendamist keerukaks.

Paljudel mahetootjatel on küll huvi oma saadusi väikeses mahus töödelda, kuid tihti selgub, et selleks vajalikud investeeringud ja muud kulutused on võrreldes loodetava käibega ebaproportsionaalselt suured. Väiketöötlemise käivitamist takistab ka oskusteabe ja toetuste nappus. Seetõttu korraldatakse ka järjest rohkem töötlemiskoolitusi.

Viimasel ajal on mahetöötlejate hulk siiski hakanud suurenema. 2007. aastal lisandus 6 mahetöötlejat, peagi tuleb neid veel juurde.

Processing of organic food

In October 2007 there were 20 registered organic processing enterprises in Estonia. The majority of these companies produced organic as well as conventional products. 100% organic food processing (where no conventional food processing occurs) is carried out mostly on the organic farms.

A shortage of organic food processors is one of the main reasons why local organic food is not more available. Large industries often find the available quantities of organic raw ingredients to be too small, the logistics too expensive and the combination of the two types of industry (organic and conventional) too complicated.

Many organic farmers have an interest in the small-scale processing of what they are growing themselves, but often it turns out that the investment needed to get started is disproportionate to the possible turnover. A shortage of support funding and specific knowledge of small-scale processing set up are among the hindering factors. Recently several processing trainings have been organised to improve this situation.

Finally the number of organic processors has started to increase. Six new enterprises entered into the organic farming register in 2007 and there are more to come.

Mahetöötledjad / Organic processors:

- FIE Arvo Veidenberg Pajumäe talu (kohupiim ja jogurt/
[cottage cheese, yoghurt](#)),
- AS Saidafarm (kohupiim, jogurt, juust
[cottage cheese, yoghurt, cheese](#)),
- AS Saaremaa Liha- ja Piimatööstus (sigade, veiste ja lammaste tapmine, liha lõikus, jahutatud ja külmutatud lihast tooted
[slaughtering, meat processing](#))
- Märjamaa Lihätööstus OÜ (veiste ja lammaste tapmine ja töötlemine / [slaughtering, meat processing](#))
- AS Pärnu Laht (külmutatud marjad / [frozen berries](#))
- MTÜ Saare Mahe (õunamahl / [apple juice](#))
- OÜ Sfinx-E (astelpaju moos, mahl, nektar / [sea-buckthorn jam, juice, nectar](#))
- FIE Olev Müür Koplímäe talu (marjatamp, teraviljatooted – jahu, helbed jm / [berry and cereal products](#))
- FIE Mait Rõõmussaar Raismiku talu (teraviljatooted: jahu, helbed jm / [cereal products](#))
- AS Viljaveski (tera- ja kaunviljatooted: jahu, helbed jm / [cereal and pulse products](#))
- AS Pere Leib Tootmine Pärnu osakond (kamajahu / [cereal meal](#))
- OÜ Väandra Leib (leivad, saiad, kuklid, pulbrilised pooltooted
[bread, ready-mixes for baking](#))
- OÜ Maarjaõli (külmpressitud õlid / [cold pressed oils](#))
- OÜ Elujõud (ürdid, teesegud / [herbs and herbal blends](#))
- FIE Liisi Kutkina (maitseained, ürdid ja maitseainete segud
[herbs and herbal blends](#))
- FIE Andrus Holts (maitseained, ürdid ja maitseainete segud; kõrvitsasukaad / [herbs and herbal blends, candied pumpkin](#))
- OÜ Mahetalu (köögiviljatooted / [vegetable products](#))
- OÜ Saare Ökokeskus (toitlustamine / [catering](#))
- OÜ Ökosahver (ainult pakendamine / [only packaging](#))
- OÜ Sildest (ainult pakendamine / [only packaging](#))

Mahetoidu turustamine

Kohalike mahetoodete valik pole turul veel kuigi mitmekesine, kuid see laieneb iga aastaga. Eelkõige saab osta töötlemata saadusi: puu- ja köögivilja, marju, kartulit, mett. Pakutakse ka leiba, kohupiima ja jogurtit, maitse- ja ravimtaimesegusid, moosi ja mahla ning teraviljasaadusi (jahu, helbed jm). Üsna varsti peaks turule jõudma maheliha.

Mahetoit on müügil mitmes ökopoes Tallinnas, Tartus, Kuresaares, Pärnus ja mujal. Mõnel neist on ka internetipood. Samuti hakkab mahetoit jõudma suurte toidupoodide riiulitele. Väikese valiku leiab nt Tallinna ja Tartu kaubamajast, Stockmannist, Rimist, Maximast ning Selveri keti poodidest. Mitme linna turgudelt leiab mahetootjaid oma kaupa müümas. Viimastel aastatel on mahetoodangu pakkujad olnud ühiselt väljas ka laatadel ja messidel. Tartlastele on aga näiteks Võrumaa mahetalunike kaup kättesaadav tellimise alusel.

Suur osa mahetoodangust müüakse lähipiirkonna elanikele otse talust. Tootjate kontaktid on kättesaadavad mahepõllumajanduse registris www.plant.agri.ee, müügiandmeid leiab aadressilt www.ceet.ee/mahe.

Viie maakonna, Saare-, Hiiu-, Põlva-, Võru- ja Viljandimaa mahetootjate kohta on olemas kaardid, kuhu on märgitud talude asukohad, kontaktandmed ja info, mida ühe või teise tootja käest kohapealt osta saab, kas talus pakutakse majutus- või toitlustusteenust jms. Kaardid valmisid Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskuse, Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutuse ja Eesti Biodünaamika Ühingu koostöös.

2007. aasta mais avas ukсед esimene tunnustatud mahetoidu restoran Saaremaa Maheköök, mille juures on ka väike ökopood. Restoran on pidevalt lahti vaid suvel, talvel teenindatakse üritusi, restorani köögis on kavas valmistama hakata mahehoidiseid.

Ehkki turustusvõimalused järjest laienevad ja tarbijate huvi suureneb, müüakse mahetöötajate vähesuse tõttu suur osa mahe- saadustest (peaaegu kogu piim ja liha) tavatööstuste tooraineks.

Organic food in the marketplace

The selection of local organic food in the marketplace is lacking variety at the moment, but it is growing from year to year. The majority of the products are not processed. Fresh produce like fruit and vegetables, berries, potatoes and honey are the most common. There are some producers of bakery products, cottage cheese and yoghurt, dried herbal blends, jams, juice and grain produce. Organic meat will be available soon.

Organic food is for sale in several organic and health-shops in Tallinn, Tartu, Kuressaare, Pärnu and elsewhere. Some of them offer home delivery service. Organic food is finding its way to the shelves of conventional food stores also. For example, small selections can be found at Tallinn & Tartu Kaubamaja, Stockmann, Rimi, Maxima and at Selver chain-stores. Farmers can be found selling their products on the marketplaces of the major cities. In the city of Tartu, organic farm products from Võrumaa region are available through e-mail orders.

In fact, a large percentage of organic produce is sold directly from farms to surrounding clients. Producers' contact details are available from the Organic Farming Register at www.plant.agri.ee, and point of sale information is available at www.ceet.ee/mahe.

The five counties – Saaremaa, Hiiumaa, Põlvamaa, Võrumaa & Viljandimaa have maps where the locations of the farms and farmers' contact details are clearly marked. An overview is given about what is produced on the farm and what can be purchased from them; which farms offer accommodation or food and so on. The maps were put together by the Centre for Ecological Engineering co-working with the Estonian Organic Farming Foundation & the Estonian Biodynamic Association.

Organic producers have been jointly visiting fairs and events over the last couple of years.

Estonia's first certified organic restaurant Saaremaa Maheköök (with small shop) opened in the island of Saaremaa in May 2007. The restaurant is open during the summer months, and in the winter catering services are provided by order and organic preserves are made in the restaurant kitchen.

Despite the widening market opportunities for organic food and a growing interest from consumers, the majority of products (nearly all milk and meat) are sold as conventional food to processing industries. This is due to a shortage of organic processing companies.

Õigusaktid

Mahepõllumajanduse põhinõuded on ühesugused kogu Euroopa Liidus. Need on sätestatud mahepõllumajanduse määrusega (EMÜ) nr 2092/91 ja sellega seonduvate määrustega. Lisaks kehtivad Eestis mahepõllumajanduse seadus ja selle rakendusaktid.

Euroopa Liidu mahepõllumajanduse mahukas määruses on kirjas detailsed taime- ja loomakasvatuse, toidu ja sööda töötlemise, turustamise, kontrolli ning märgistamise eeskirjad. Eesti õigusaktides täpsustatakse põhiliselt kontrolli ja märgistamisega seotut.

Alates 1. jaanuarist 2009 rakendub uus ELi mahepõllumajanduse määrus (EÜ) nr 834/2007, mille väljatöötamise peamine eesmärk oli sõnastada mahepõllumajanduse olulisemad põhimõtted selgelt ja arusaadavamalt ning võimaldada kohalikest tingimustest lähtuvalt suuremat paindlikkust võrreldes praeguse määrusega.

Viited ELi määrustele ja Eesti õigusaktidele leiab Põllumajandusministeeriumi koduleheküljelt www.agri.ee (Põhivaldkonnad > Taimetervis > Mahepõllumajandus > Õigusaktid) ja Taimetoodangu Inspeksiooni koduleheküljelt www.plant.agri.ee (Valdkonnad > Mahepõllumajandus > Seadusandlus).

Legal acts

The basic rules of organic farming are uniform in all European Union member states, written in the EU Organic Farming Regulation 2092/91 and associated legal acts. On the national level organic farming is regulated by the Estonian Organic Farming Act and ordinances associated with it.

Extensive EU organic regulation provides detailed rules for production, processing, marketing, control and labelling. Estonian legal acts mainly specify control and labelling.

From January 1st, 2009 the new EU Organic Farming Regulation (EC) No 834/2007 comes into force. The main purpose for updating it was to verbalize the most important principles of organic farming more clearly and comprehensively while at the same time allowing greater flexibility than the current regulation for taking into account local conditions. Detailed requirements will be transferred from the current regulation and significant changes are not expected.

References to the EU Regulations and Estonian Legal Acts, and also general organic farming information can be found on the Ministry of Agriculture website www.agri.ee and from the Plant Production Inspectorate's website www.plant.agri.ee.

Kontroll

Mahepõllumajanduse nõuete täitmist kontrollitakse põhjalikult, seda teevad olenevalt riigist kas eraõiguslikud või riiklikud järelevalveasutused.

Mahepõllumajanduse algusaastatel kontrollisid mahetootjaid eraorganisatsioonid Eesti Biodünaamika Ühing ja Kagu-Eesti Bios oma standardite alusel. Mahepõllumajanduse seaduse nõuete täitmist kontrollisid samad organisatsioonid riikliku järelevalve all aastatel 1999–2000.

2001. aastal kehtestati riiklik kontrollisüsteem.

Põllumajandustootjaid kontrollib Taimetoodangu Inspektsioon (TTI), mahetoidu ja -sööda töötlejaid, turustajaid ja toitlustajaid Veterinaar- ja Toiduamet (VTA).

Mahepõllumajandusega tegeleda soovija peab kõigepealt taotlema TTI-lt või VTA-lt ettevõtte tunnustamist. Tunnustatud ettevõtte kantakse mahepõllumajanduse registrisse.

Mahetaimekasvatuse, taimede ja seente korjamise ning mahemesindusega tegelda soovija saab tunnustamist taotleda ajavahemikus 10. märtsist 10. aprillini. Muudes valdkondades saab seda teha aasta läbi.

Maheettevõtteid kontrollitakse kohapeal vähemalt kord aastas. Kui avastatakse nõuete rikkumine, on võimalik teha ettekirjutus, määrata trahv, nõuda üleminekuaja uuesti alustamist või ettevõtte tunnustatus kehtetuks tunnistada.

Nii tunnustamise kui ka järelevalve eest peavad maheettevõtjad igal aastal tasuma riigilõivu.

Mahepõllumajanduse register asub Taimetoodangu Inspektsiooni koduleheküljel www.plant.agri.ee (Valdkonnad > Mahepõllumajandus > Mahepõllumajanduse register).

Control

The fulfilment of organic rules is thoroughly controlled. Depending on the country it is done by private or state bodies.

Organic farming in Estonia started with private standards and control bodies, the Estonian Biodynamic Association and South-East Estonian Bios. In 1999–2000 under the state supervision the same organisations controlled farms according to the requirements of the Organic Farming Act.

The state's control system was implemented in 2001. The supervision of organic farm production is done by the Plant Production Inspectorate; food and feed processing, also marketing (incl. importing) is controlled by the Veterinary and Food Board.

The basis for certification is an application for approval that is submitted either to the Plant Production Inspectorate or the Veterinary and Food Board. An approved enterprise will be entered into the organic farming register.

An applicant wishing to register as an organic grower, including a plant, berry or mushroom picker, or an organic bee keeper, must submit all documents between 10 March to 10 April. In other areas applications can be entered year round.

Companies previously registered will be checked at least once a year. When a violation of the requirements is discovered, a precept may be issued, or a fine imposed, the requirement to start a new conversion period may be enforced, or a decision to revoke approval may be taken.

Organic farmers have to pay state fees for certification and the yearly control inspection.

The organic farming register is located on the Plant Production Inspectorate's website www.plant.agri.ee.

Märgistamine

MAHETOODE

Mahetoitu ja -sööta märgistatakse Eesti riikliku märgiga ÖKO ja/ või Euroopa Liidu ökomärgiga (joonised 5 ja 6). Märgi asemel või lisaks sellele võib mahetootelt leida väljendi „kontrollitud ökoloogilisest (või mahe-) põllumajandusest või sõna „ökoloogiline“ (ka „öko-“) või sõna „mahe“.

Märgistatud saadused on kasvatatud mahepõllumajandusele üleminekuaja (kaks või kolm aastat) läbinud maal või pärinevad üleminekuaja läbinud loomadelt. Töödeldud mahetoidus pärineb vähemalt 95% põllumajanduslikke koostisosi mahepõllumajandusest.

ÜLEMINEKUAJA TOODE

Toode, millel on väljend „mahepõllumajanduslikule tootmisele üleminekuaja toode“, sisaldab ainult ühte põllumajanduslikku päritolu taimset koostisosa, mis on kasvatatud maal, kus mahe- nõudeid järgitakse teist aastat.

MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKKE KOOSTISOSI SISALDAV TOODE

Kui mahetootes pärineb vähemalt 70% põllumajanduslikke koostisosi mahepõllumajandusest, kasutatakse väljendit „...% põllumajanduslikke koostisosi on toodetud mahepõllumajanduse eeskirjade kohaselt“.

Tootel, millel on viide mahepõllumajandusele, peavad alati olema toote valmistaja andmed ning teda kontrollinud järelevalveasutuse nimi või kood.

Taimetoodangu Inspeksiooni kood on EE-TTI.

Veterinaar- ja Toiduameti kood on EE-VTA.

Labelling

ORGANIC PRODUCTS

Organic food and animal feed is labelled with the Estonian or EU organic logo (figures 5 and 6). In addition (or instead of) the label the organic product can bear the Estonian terms „ökoloogiline“ (often used as the prefix „öko-“) and „mahe“, which are both legally acceptable terms in Estonian for „organic“.

The organic farming label (logo) can be used for products where at least 95% of the ingredients are of organic agricultural origin.

CONVERSION PERIOD PRODUCTS

A crop product containing only one crop ingredient that has been grown on land where a conversion period of at least 12 months has passed before the harvest, is known as a conversion period product.

PRODUCTS CONTAINING ORGANIC INGREDIENTS

For products where at least 70% ingredients are from organic farming the following phrase is used „X% of the agricultural ingredients were produced in accordance with the rules of organic production“.

Products that claim to be from organic farming always have to have the producer's contact information and the name or code of the inspection authority.

- Plant Production Inspectorate (EE-TTI).
- Veterinary and Food Board (EE-VTA).

Joonis 5. Eesti mahepõllumajandusele viitav märk. Kasutada võib nelja eri varianti ja ka mustvalgeid märke.

Figure 5. Different versions of the Estonian organic label, each can be used in a black and white form.

Joonis 6. Euroopa Liidu mahepõllumajandusele viitav märk. Lubatud on ka mustvalge märk.

Figure 6. The EU organic label can be used with two different texts in Estonian. It can be used in a black and white form.

Mahepõllumajanduse arengukava

Mahepõllumajanduse arengukava ettevalmistamise algatas Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus. Maheorganisatsioonide, Põllumajandusministeeriumi ja laiema sihtgrupi esindajate koostöös valmis arengukava ettepanek, mis sai lõpliku kuju ministeeriumis.

2007. aasta 9. mail kinnitas põllumajandusminister Eesti mahepõllumajanduse arengukava ja selle rakendusplaani aastateks 2007–2013.

Arengukava abil tahetakse tugevdada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet, suurendada kohalike mahetoodete turuosa ning tagada kohaliku mahetoidu kättesaadavus tarbijale.

Eesmärk on 2013. aasta lõpuks võrreldes 2006. aastaga laiendada mahepõllumajandusliku maa pindala 73 770 hektarilt 120 000 hektarile, mahepõllumajandussaadusi tootvate ettevõtjate arv 1173-lt 2000-le, mahepõllumajandussaaduste töötlemisega tegelevate ettevõtjate arv 14-lt 75-le ja suurendada kodumaiste mahetoodete osa Eesti toiduturul 0,15%-lt 3%-le.

Arengukavas on kirjas nende eesmärkide saavutamise meetmed, mis jagunevad kuude rühma: tootmine; töötlemine; turustamine; koolitus, nõustamine ja teabe levitamine; teadus- ja rakendusuringud ning arendustegevus; seadusandlus ja järelevalve.

Põllumajandusministeeriumi ülesanne on arengukava vastavalt rakendusplaanile ellu viia ja hinnata selle eesmärkide saavutamist. Vajadusel arengukava täiendatakse.

Arengukava leiab Põllumajandusministeeriumi
koduleheküljelt www.agri.ee (Põhivaldkonnad >
Taimetervis > Mahepõllumajandus)

Organic farming action plan

The preparation of the Organic Farming Action Plan was initiated by Estonian Organic Farming Foundation. The proposal for this plan was prepared in cooperation with organic organisations, the Ministry of Agriculture and other stakeholders. The final version was compiled by the Ministry.

On May 9th 2007 the Estonian Ministry of Agriculture endorsed the Organic Farming Action Plan 2007–2013 and the plan for its implementation.

The strategic aim of this plan is to increase the competitiveness of organic farming and the number of products in the marketplace, making a variety of local organic food more easily available to the consumer.

The intention is to develop in comparison to year 2006 the organic agricultural area of 73 770 hectares to 120 000 hectares by 2013, to grow from 1173 active organic farms to 2000, to enlarge the number of organic processing facilities from 14 to 75 and to increase the percentage of Estonian grown organic products in the domestic market from 0.15% to 3% by 2013.

To meet these goals there are planned measures which are divided into six groups: producing; processing; marketing; training, advisory and distribution of information; research and development; legislation and control.

The Ministry of Agriculture is responsible for implementation of the Action Plan and evaluates its success. The Action Plan can be amended according to the need.

The Organic Farming Action Plan can be found on the Ministry of Agriculture website www.agri.ee.

Mahepõllumajanduse toetus

Mahepõllumajandusliku tootmise toetust makstakse Eestis alates 2000. aastast.

Pärast liitumist Euroopa Liiduga 2004. aastal on toetuse aluseks maaelu arengukava (MAK) põllumajandusliku keskkonnatoetuse meede. Toetussummast 80% katab Euroopa Liit ning 20% jääb Eesti riigi kanda. Toetust taotledes võtab tootja endale kohustuse jätkata mahepõllumajandusega vähemalt viis aastat.

Toetuse eesmärgid:

- säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säilitada ja parandada mullaviljakust ja veekvaliteeti;
- toetada mahepõllumajanduse arengut ning aidata kaasa mahetoodangu mahu suurenemisele;
- toetada ja suurendada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet.

MAK 2004–2006 toetus:

- püsi- ja looduslikud rohumaad, mille hektari kohta on ettevõttes vähemalt 0,1 lü, millest vähemalt 50% moodustavad mahepõllumajanduslikult peetavad loomad, 1156 krooni/ha aastas;
- teravili, kaunvili, tehnilised kultuurid, kartul, kesa ja lühiajalised rohumaad, 1516 krooni/ha aastas;
- avamaaköögiviljad ravim- ja maitsetaimed ning puuvilja- ja marjakultuurid, 3764 krooni/ha aastas.

2006. aastal maksti mahepõllumajandusliku tootmise toetust 1153 taotlejale, 65 000 ha maa kohta, kokku ligi 80 miljonit krooni.

MAK 2007–2013 kavandatud toetus:

- rohumaad (v.a kuni 2-aastane haljasväetisena kasutatav rohumaad), mille kohta peetakse aastaringelt hektari kohta vähemalt 0,3 lü mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi, 1390 krooni/ha aastas,
- teravili, kaunvili, tehnilised kultuurid, kartul ja söödajuurviljad ning kuni 2-aastane haljasväetisena kasutatav rohumaad, 1865 krooni/ha aastas;
- avamaa köögivili, ravim- ja maitsetaimed ning puuvilja- ja marjakultuurid, 5470 krooni/ha aastas.

Spetsiaalseid mahetöötlemise või -turustamise toetusi Eestis ei ole.

MAK 2007–2013 raames on kavas mitmed meetmed, mida saab kasutada ka mahepõllumajanduse arendamiseks.

Organic farming support

Organic farming support has been paid in Estonia yearly from 2000. Since joining the EU in 2004, the basis for the distribution of support money has been the agri-environment support of the Rural Development Plan. 80% of the support money is covered by European Union and 20 % is covered by Estonian government. By applying for support the applicant assumes the duty to continue organic farming for at least five years.

The objectives of the support for organic production:

- to maintain and increase biological and landscape diversity and to maintain and improve soil fertility and water quality;
- to support the development of organic farming and to contribute to the increase in the volume of organic products;
- to support and improve the competitiveness of organic farming.

RDP 2004–2006 payments:

- for permanent and natural grasslands, per ha of which there are at least 0.1 LU in the enterprise and at least 50% of these LU are reared organically, the amount of support is EUR 73.91 per ha;
- support for grains, legumes, industrial crops, potatoes, black fallow and short-term grasslands is EUR 96.89 per ha;
- support for open field vegetables, fodder vegetables, medicinal and aromatic herbs and fruits and berries is EUR 240.54 per ha.

In 2006 the organic farming support was paid to 1153 applicants for 65 000 ha, close to 5,1 million EUR total.

RDP 2007–2013 payments:

- if in case of grasslands (except the grassland used as up to 2-year cover crop) at least 0.3 LU of organically kept animals are kept in an enterprise per hectare a year – 88.84 EUR per hectare, annually;
- cereals, legumes, technical crops, potatoes and fodder roots and the grassland used as cover crop of up to 2 years – 119.2 EUR per hectare, annually;
- open area vegetables, medicinal herbs and aromatic herbs, fruit crops and berries – 349.60 EUR per hectare, annually.

There are no special supports for organic processing or marketing in Estonia.

The Rural Development Plan 2007–2013 has several measures which could be used also for development of organic farming.

Kontaktid / Contacts

Põllumajandusministeerium, Mahepõllumajanduse büroo

Ministry of Agriculture, Organic Agriculture Bureau

Tel: 625 6537, 625 6533, e-mail: mahe@agri.ee

www.agri.ee

Taimetoodangu Inspektsioon (TTI),

Mahepõllumajanduse osakond

Plant Production Inspectorate

Organic Agriculture Department

Tel: 671 2660, e-mail: plant@plant.agri.ee

www.plant.agri.ee

**Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), Jaekaubanduse,
mahepõllumajanduse ja mitteloomse toidu büroo**

**Veterinary and Food Board, Office for retail sales,
organic farming and food of non-animal origin**

Tel: 605 4757, e-mail: vet@vet.agri.ee

www.vet.agri.ee

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)

Estonian Agricultural Registers and Information Board

Tel: 737 1200, e-mail: pria@pria.ee

www.pria.ee

Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Estonian Organic Farming Foundation

Tel: 522 5936, e-mail: airi.vetemaa@gmail.com

MTÜ Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Centre for Ecological Engineering

Tel: 7422 051, e-mail: merit@ceet.ee

www.ceet.ee

MTÜ Eesti Biodünaamika Ühing

Estonian Biodynamic Association

Tel: 514 8842, e-mail: karin@leho.ee

MTÜ Hiiumahe / Hiiu Organic

Tel: 516 7815, e-mail: lykogermann@hotmail.ee

MTÜ Saare Mahe / Saare Organic

Tel: 5649 0503, e-mail: aivar.kallas@gmail.com

TÜ Eesti Mahe / Estonian Organic

Tel: 5656 6489, e-mail: eestimae@hotmail.ee

MTÜ Läänemaa Mahetootjate Selts

Lääne County Organic Farmers' Society

Tel: 509 3002, e-mail: lauriantso@hotmail.ee

MTÜ Pärnumaa Mahe / Pärnu Organic

Tel: 511 3698

MTÜ Harju Mahetootjate Ühing

Harju Organic Farmers' Association

e-mail: maria@mahetalu.ee

